

Usoro mmemme mgbanwe ihu eluigwe maka ogbako otu RC

(Udi mkpirisi – Lee ya na ozuzuoke na rc.org/climate change draft)

Nnukwu mkpokota data na -egosi n'uzo doro anya izere nnukwu odachi bu igba mbo mee ngwa ngwa kwusi oke okpomoku uwa ka o ghara iri elu kariya 1.5^{oc} tupu afo 2030. Onodu okpomoku di elu kariya nke ahụ ga -emebi ma ghasaa usoro okike uwa ma nwee mmetuta na -emebi ihe na gburugburu, ebe obibi, oru ugbo, mmadu niile, na ndu niile. Iji gbochie ya, anyi ga -agbariri mbo mee ngwa ngwa belata ikuku anwuru oku (GHG) ma welite njideta na nchekata kabon.

Usoro akụ na uba anyi, yana oke ochicho nweta uru n'agbanyeghi oghom, egosila na ha adabaghi na oha na -adigide gburugburu ebe obibi. Iji chekwaa gburugburu ebe obibi, anyi ga -agbariri igbanwe usoro ndi a wee kwusi mmegbu na nrigbu ejiri wube ha. Iji mee nke a, anyi ga -achọ mbo uwa niile ejikotara onu iji belata enweghi ahaghi nhata wee meputa akụ na uba nwere ezi uche - nke na -enye onye o bula ohere ibi ndu di mma ebe o na -ebi obere ndu n'uwaa. Nke a ga-achọ mmeghari ngukota nke nwere onye ndu nke gunyere onu ogugu ndi bi n'ihu (ndi amaala na ndi agburu, ndi ka n'onu ogugu uwa, ndi ogbenye na ndi na-aru oru, na umu nwanyi) na ndi ntorobia.

Onu ogugu ndi oke ihu igwe kacha emetuta bu ndi ebusoro mgbukpo, mmegbu, nrigbu, na agha. Ya mere, ihe ngwota maka mgbanwe ihu igwe ga -agunye echiche na echiche nke ndi a. Ihe anyi

na -eme n'ime afọ iri na -abianu ga -enwe nnukwu mmetuta n'ogbo niile na -abianu na udi niile. Anyi nwere ike ruo oru di mkpa.

Omume ndi anyi kwesiri ime na -eso.

IKE (energy)

Okwesiri ka anyi

- Mee ngwa ngwa ma belata oke nyocha maka mmanu oku na mmeputa (gunyere mbubata), njem na oriri ya wee wepu enyemaka na -akwado iji ya eme ihe;
- mee ka oku eletrik buru ihe diiri onye o bula;
- belata oriri ike ka o di mkpa nke ezi uche ma mee ka ike niile na -aru oru nke oma;
- kwado nchighari a haziri ahazi na nke a haziri ahazi gaa na nke oha nwere, ike mmeghari ohuru, ikekorita ihe omuma ike nka na nka n'owa niile.
- Naani ndi nruputa nuklia na- agbanyu ebe enwere ike dochie ya ana mmeghari ume o bughi mmanu oku.

OBODO NA-EGUZOGIDE, NA -ADIGIDE

O di anyi mkpa

- ichebe mmiri nke uwa wee jiri ya kwado ndu niile;
- mee ka obodo na -eguzogide onodu ihu igwe -site n'inye onye o bula, okachasi ndi no n'ihu na ndi adighi ike (ndi nwere nkwaru, umuaka, ndi okenye, ndi na -enweghi ebe obibi na ndi a chupuru n'ebe obibi ha, na ndi no na ulo oru), akurungwa ha kwesiri

imeghari ma belata mmetuta mgbanwe ihu igwe. (akurungwa ndi a ga -agunye ulo nke di onu ala, nlekota ahuike, agumakwukwo, oru nwere ezigbo ugwo na uru, ozuzu oru, nri, na mmiri di ocha);

- gbaa ume ma kwado mgbanwe ndu na atumatu mkpofu efu nke na-ebelata oriri-okachasi na mba ndi bara ogaranya, ebe oriri bu ihe kacha elu na nke kacha emebi ihe;

- kwusi agha ma kwado mbibi agha uwa niile; jiri mmefu ego ndi agha iji kwado ntughari maka odinihu ga -adigide, mmeghari ohuru, di ocha.

ORU ubi, iji ala ozo eme ihe, na nri anyi kwesiri

- i nabata oru ugbo na-eme ka ihu igwe di mma na usoro izu anu ulo, na usoro agroecological (omume ugbo, di ka ikoko udi ihe okuku di iche iche onu, nke na-adighi emeru ndi mmadu ahu ma o bu ichu ihe ndi di ndu gburugburu) gburugburu. chekwaa carbon n'ime ala na osisi ndi na -eto eto, di ka osisi;

- na mba ndi bara ogaranya, belata oriri anu ulo ka o di mma, na -adigide ma tinye oke ike na biofuels;

- chedo ma weghachi ebe njuputa ikuku kabon (dika oke osimiri, oke ohia, ala ahija na ala mmiri mmiri) na ntinye aka na idu ndu ndi bi ebe ndi a;

- belata ma mebie ihe mkpofu nri.

Ugbo njem

O di anyi mkpa

- inye ohere inweta ụgbọ njem na adighi oke onu nke mmadu dum ga azutali, nke na -akwado mmeghari ume.
- ihazighari obodo anyi ka ndi mmadu wee na -aru oru na mpaghara obodo ha wee si otu a dabere na njem na mbupu.

IWU Nhazi N'OZI

Ọ di anyi mkpa

- ikwado obubueze nke umu amaala na ndi agburu; • kwado ndi ndu nke onu ogugu ndi no n'ihu na ndi ntorobia;
- wuo ngaghari zuru uwa onu iji kwusi mgbanwe ihu igwe wee kpochapu oha mmadu nrigbu na mmegbu, na -ekeputa odinihu ga -adigide, nke ga -adigide maka mmadu niile na -akwado ndu niile na mbara ala;
- hu na mba ndi bara ogaranya na -enye ego maka ihe ngwota zuru uwa onu maka mgbanwe ihu igwe nakwa na ha na -enye mba ndi ozọ enyemaka teknuzu na ego ha chorọ maka atumatu dabara adaba mpaghara iji lebara ya anya;
- mmeputa mmemme maka ndi mmadu iji belata anwuru oku nke onwe ha - okachasi na mba ndi bara ogaranya, ebe ajo ikuku mmanu oku kacha ria elu.

IHE OMUME N'UDI NDUKORITA NDUMODU

Dika onye ndukorita ndummodu, anyi nwere ike

- mata ma wepu nsogbu ndi na-egbochi anyi iche onodu di ugbu a na iruko oru onu na onye o bu la ime ihe ngwota-nke na-ekwukari njiko di n'etiti mgbanwe ihu igwe, mmegbu, na mgbukpo agburu;
- na -agwasa ndi mmadu ebe niile gbasara mgbanwe ihu igwe- ihe na -ebute (gunyere ndeko nhujuanya nke mmadu), nsonaazu, mmetuta di iche (putara n'uzo puru iche) na obodo ndi no n'ihu, yana ngwota -n'uzo ga -akwali ha isonye na -eme ihe n'otu n'otu na mkpokota;
- tnye ma kekoriita akurungwa RC na nghota ebe niile;
- wepu nchegbu na ujo o bu la nke nwere ike igbochi echiche anyi na ime ihe n'uzo ezi uche, na iguzosi ike n'ezi ihe na obi ike, na ogba aghara oha zuru ebe niile nke nwere ike di ka mgbanwe ihu igwe na -aga n'ihu.

IGBO LANGUAGE

ADAOBI AZUBUIKE

ENUGU MAIN RC COMMUNITY

SOUTH EAST, NIGERIA.